

EUROOPA KOHTU OTSUS

22. oktoober 1998*

Alusetult makstud summa tagasimaksmine – Ühenduse õigusega kokkusobimatu riikliku maksu olukord

Liidetud kohtuasjades C-10/97 kuni C-22/97,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Pretura circondariale di Roma (Itaalia) taotlus, millega soovitakse saada selles kohtus pooleli olevates vaidlustes järgmiste poolte vahel:

Ministero delle Finanze

ja

IN.CO.GE.'90 Srl (C-10/97),

Idelgard Srl (C-11/97),

Iris'90 Srl (C-12/97),

Camed Srl (C-13/97),

Pomezia Progetti Appalti Srl (PPA) (C-14/97),

Edilcam Srl (C-15/97),

A. Cecchini & C. Srl (C-16/97),

EMO Srl (C-17/97),

Emoda Srl (C-18/97),

Sappesi Srl (C-19/97),

Ing. Luigi Martini Srl (C-20/97),

Giacomo Srl (C-21/97),

Mafar Srl (C-22/97),

eelotsust selle kohta, millised tagajärjed tulenevad liikmesriigi õiguses riikliku maksu kokkusobimatusest ühenduse õigusega,

EUROOPA KOHUS

koosseisus: president G. C. Rodríguez Iglesias, kodade esimehed P. J. G. Kapteyn, J.-P. Puissochet (ettekandja), G. Hirsch ja P. Jann, kohtunikud G. F. Mancini,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, J. L. Murray, D. A. O. Edward, H. Ragnemalm, L. Sevón, M. Wathelet, R. Schintgen ja K. M. Ioannu,

kohtujurist: D. Ruiz-Jarabo Colomer,

kohtusekretär: kohtusekretäri asetäitja H. von Holstein,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Itaalia valitsus, esindaja: välisministeeriumi diplomaatiliste erimeelsuste osakonna juhataja professor Umberto Leanza, keda abistas riiklik esindaja Francesca Quadri,

– Prantsuse valitsus, mida esindasid välisministeeriumi õigusosakonna talituse juhataja Kareen Rispal-Bellanger ja sama osakonna välisasjade sekretär Gautier Mignot,

– Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: Treasury Solicitor's Department'i ametnik Lindsey Nicoll, keda abistas *barrister* Rhodri Thompson; hiljem Treasury Solicitor's Department'i ametnik Stephanie Ridley, keda abistas Rhodri Thompson,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, keda esindas õigustalituse ametnik Enrico Traversa,

arvestades kohtuistungil ettekannet,

olles 19. märtsi 1998. aasta kohtuistungil ära kuulatud suulised märkused, mille esitasid IN.CO.GE.'90 Srl, Idelgard Srl, Iris'90 Srl ja Sappesi Srl (esindaja: advokaat Gianni Manca, Rooma), Itaalia valitsus (esindaja: riiklik esindaja Ivo M. Braguglia), Prantsuse valitsus (esindaja: Gautier Mignot), Ühendkuningriigi valitsus (esindaja: Rhodri Thompson) ja komisjon (esindaja: Enrico Traversa),

olles 14. mai 1998. aasta kohtuistungil ära kuulatud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Pretura circondariale di Roma esitas kolmeteistkümne 17. detsembril 1996 antud määrusega, mis saabusid Euroopa Kohtusse 16. jaanuaril 1997, EÜ asutamislepingu artikli 177 alusel eelotsuse küsimuse selle kohta, millised tagajärjed tulenevad liikmesriigi õiguses riikliku maksu kokkusobimatusest ühenduse õigusega.
- 2 See küsimus tekkis kohtuasjas Ministero delle Finanze (rahandusministeerium) vs. IN.CO.GE.'90 ja veel kaksteist osaiühingut (edaspidi „IN.CO.GE.'90 jt”) seoses äriühingute ettevõtlusregistrisse kandmisel tasutava riigilõivu (*tassa di concessione governativa*, edaspidi „registreerimislõiv”) tagastamise tingimustega.
- 3 Registreerimislõiv kehtestati vabariigi presidendi 26. oktoobri 1972. aasta dekreediga nr 641 (*Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*, edaspidi „GURF”, nr 292, 11.11.1972, lisa nr 3; edaspidi „dekreet nr 641/72”). Äriühingute põhikirjade registrisse kandmisel tasutava lõivu summasid ja sagedust on hiljem korduvalt muudetud.

- 4 Kõigepealt suurendati registreerimislõivu summasid oluliselt 19. detsembri 1984. aasta dekreetseadusega nr 853 (*GURI* nr 347, 19.12.1984), mis muudeti 17. veebruari 1985. aasta seadusega nr 17 (*GURI* nr 41 bis, 17.2.1985) seaduseks, kus oli samuti ette nähtud, et seda lõivu ei tule edaspidi tasuda mitte ainult äriühingu põhikirja registreerimisel, vaid ka iga edaspidise kalendriaasta 30. juunil. Seejärel muudeti lõivu summasid uuesti 1988. ja 1989. aastal. 1989. aastal küündisid nad 12 miljoni Itaalia liirini aktsiaseltside ja usaldusühingute puhul, 3,5 miljoni Itaalia liirini osühingute puhul ja 500 000 Itaalia liirini muude äriühingute puhul.
- 5 20. aprilli 1993. aasta otsusega liidetud kohtuasjades C-71/91 ja C-178/91: Ponente Carni ja Cispadana Costruzioni vs. Amministrazione delle Finanze dello Stato (EKL 1993, lk I-1915) registreerimislõivu kohta otsustas Euroopa Kohus, et nõukogu 17. juuli 1969. aasta direktiivi 69/335/EMÜ kapitali suurendamise kaudse maksustamise kohta (EÜT L 249, lk 25; ELT eriväljaanne 09/01, lk 11) artiklit 10 tuleb tõlgendada nii, et kui arvata välja artiklis 12 sätestatud erandid, keelab see kapitaliühingute registreerimise iga-aastase maksustamise isegi siis, kui sellest rahastatakse asutust, mis vastutab selle registri pidamise eest, kuhu äriühingud on kantud. Samuti otsustas Euroopa Kohus, et direktiivi 69/335 artiklit 12 tuleb tõlgendada nii, et selle sätte lõike 1 punktis e nimetatud lõivud ja tasud võivad olla üldise huvi eesmärgil seadusega nõutavate tehingute, näiteks kapitaliühingute registreerimise eest võetavad tasud. Nende lõivude summad, mis võivad olenevalt äriühingu õiguslikust vormist varieeruda, tuleb arvutada toimingute maksumuse alusel, mille võib määrata kindlasummalisena.
- 6 Selle kohtuotsuse järel langetati 30. augusti 1993. aasta dekreetseadusega nr 331 (*GURI* nr 203, 30.8.1993), mis muudeti 29. oktoobri 1993. aasta seadusega nr 427 (*GURI* nr 255, 29.10.1993) seaduseks, kõigi äriühingute registreerimislõiv 500 000 Itaalia liirini ning lõpetati selle iga-aastane võtmine.
- 7 IN.CO.GE.'90 jt esitasid Itaalia tsiviilmenetluse seadustiku artikli 633 ja sellele järgnevate sätete alusel Pretore di Romale hagid, millega taotlesid, et see kohus teeks rahandusministeeriumile korralduse maksta neile tagasi summad, mille nad olid varasematel aastatel registreerimislõivuna tasunud.
- 8 Rahandusministeerium vaidlustas aga Pretore di Roma korralduse, esitades kaks vastuväidet, millest esimene tugines asjaolule, et Pretore di Roma ei ole pädev maksuvaidlusi lahendama, ning teine sellele, et hagejate õigus tagastamisele on aegunud, sest vastavalt dekreedile nr 641/72 artiklile 13 piirdub see ainult nende kaebuste esitamisele eelneva kolme aasta jooksul makstud summadega.
- 9 Eelotsusetaotlusest ilmneb, et need vastuväited tuleb kas koos vastu võtta või tagasi lükata, sest mõlemad on seotud küsimusega, kas tegemist on maksu- või tsiviilvaidlusega. Kui tegemist on maksuvaidlusega, on Pretore tõepoolest ebapädev seda lahendama ning seega ei ole aegumist puudutava väite uurimine tema ülesanne. Kui aga vaidlus ei ole maksualane, vaid kuulub alusetult makstud summade tagasinõudmise tsiviilõigusliku korra kohaldamisalasse, on selle lahendamine eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevuses ning lisaks ei saa dekreedile nr 641/72 artiklis 13 sätestatud kolmeaastast aegumistähtaega kohaldada.
- 10 Seoses sellega lisab Pretore di Roma, et 23. veebruari 1996. aasta otsusega nr 3458 leidis Corte suprema di cassazione (ühendatud kojad), et registreerimislõivu tagastamine kuulub

nimetatud sätte kohaldamisalasse, sest seda kohaldatakse kõigi alusetult tasutud maksude suhtes, olenemata alusetu tasumise põhjustest.

- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus selle analüüsiga siiski ei nõustu. Ta meenutab, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt on liikmesriigi kohtul kohustus jätta kohaldamata kõik liikmesriigi õigusnormid, mis on vastuolus ühenduse õigusega, isegi kui need õigusnormid on vastu võetud hiljem, ja tal ei ole vaja taotleda või oodata niisuguse õigusnormi eelnevat kõrvaldamist seadusandlikul teel või muude põhiseaduslike menetluste kaudu (4. juuni 1992. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-13/91 ja C-113/91: Debus, EKL 1992, lk I-3617). Käesoleval juhul on registreerimisloivu kehtestanud Itaalia seaduse täieliku kohaldamatajätmise tulemus paratamatult see, et vaidlusaluste summade tasumise tõttu rahandusministeeriumi ja hagi esitanud äriühingute vahel tekkinud õiguslikud suhted kaotavad oma maksualase iseloomu. Et summad tasuti maksuna, mida ei ole enam olemas, ning seega ei olnud tegemist maksuvõlaga riigi ees, kuulub nende tagastamine alusetult tasutud summade tagastamise üldise korra kohaldamisalasse, mille puhul on aegumistähtaeg tsiviilseadustiku kohaselt kümme aastat.
- 12 Neil asjaoludel peatas Pretore di Roma kohtuliku arutamise ja esitas Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas 19. detsembri 1984. aasta dekreetseaduse nr 853 (muudetud 17. veebruari 1985. aasta seaduseks nr 17) artikli 3 lõigete 18 ja 19 kokkusobimatusel nõukogu 17. juuli 1969. aasta direktiivi 69/335/EMÜ artikliga 10, nagu seda tõlgendatakse Euroopa Kohtu 20. aprilli 1993. aasta otsuses liidetud kohtuasjades C-71/91 ja C-178/91, on tagajärjeks see, et Euroopa Kohtu poolt liikmesriigi õiguse ja ühenduse õiguse lõimimiseks kehtestatud kriteeriumide alusel tuleb eespool viidatud lõige täiesti kohaldamata jätta, ning eriti see, et liikmesriigi kohus ei tohi seda liikmesriigi seadust arvesse võtta isegi mitte siis, kui ta määratleb õiguslikku suhet, mille alusel ühe liikmesriigi kodanik nõuab maksuhaldurilt direktiivi 69/335/EMÜ eespool viidatud artikli vastaselt võetud summade tagastamist?”

Euroopa Kohtu pädevus

- 13 Ühendkuningriigi valitsus väidab, et Euroopa Kohtul puudub pädevus Pretore di Roma esitatud küsimusele vastata, sest see puudutab Itaalia õiguse, mitte ühenduse õiguse tõlgendamist. Tegelikult on iga liikmesriigi ülesanne määrata pädevad kohtud ja nende kohtuasjade menetlemise kord, mille eesmärk on tagada isikutele ühenduse õigusest tulenevate õiguste kaitse (16. detsembri 1976. aasta otsus kohtuasjas 33/76: Rewe vs. Landwirtschaftskammer für das Saarland, EKL 1976, lk 1989, ja kohtuasjas 45/76: Comet vs. Produktschap voor Siergewassen, EKL 1976, lk 2043).
- 14 Selles osas tuleb rõhutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on iga liikmesriigi ülesanne määrata kohus, kes on pädev ühenduse õigusest tulenevaid üksikisikute õigusi puudutavaid vaidlusi lahendama, arvestades siiski, et liikmesriigid on igal juhul kohustatud tagama nende õiguste tõhusa kaitse. Seda tingimust arvestades ei kuulu Euroopa Kohtu ülesannete hulka liikmesriikide kohtusüsteemide tasandil ühenduse õigusel põhineva olukorra määratlemisel kerkivate pädevusküsimuste lahendamine (9. juuli 1985. aasta otsus kohtuasjas 179/84: Bozzetti vs. Invernizzi, EKL 1985, lk 2301, punkt 17; 18. jaanuari 1996. aasta otsus kohtuasjas C-446/93: SEIM vs. Subdirector-Geral das Alfândegas, EKL 1996, lk I-73, punkt 32, ja 17. septembri 1997. aasta otsus

kohtuasjas C-54/96: Dorsch Consult vs. Bundesbaugesellschaft Berlin, EKL 1997, lk I-4961, punkt 40).

- 15 Euroopa Kohtul on siiski pädevus osutada liikmesriigi kohtule ühenduse õiguse üksikasju, mis võivad aidata selles kohtus tekkinud pädevusküsimust lahendada (eespool viidatud kohtuotsus Bozzetti, punkt 18, ja kohtuotsus SEIM, punkt 33). Selleks võib ta liikmesriigi kohtu esitatud küsimusest ja andmetest asjakohaseid üksikasju esile tõsta (vt eriti 4. detsembri 1980. aasta otsust kohtuasjas 54/80: Wilner, EKL 1980, lk 3673, punkt 4).
- 16 Selles osas nähtub eelotsusetaotlusest, et Pretore di Roma küsib, millised tagajärjed tulenevad liikmesriigi õiguses riikliku maksu kokkusobimatusest ühenduse õigusega. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu veendumus, et pooleliolev vaidlus ei ole maksualane, vaid kuulub Itaalia õiguses alusetult makstud summade tagastamise üldise korra kohaldamisalasse, põhineb asjaolul, et kuna sellise kokkusobimatuse tagajärjel muutuvad asjaomased liikmesriigi õigusnormid kohaldamatuks ja kõnealune maks lakkab õiguslikult olemast, tähendab see, et kõnealune maks kaotab maksualase iseloomu.
- 17 Järelikult on Euroopa Kohus pädev esitatud küsimusele vastama.

Esitatud küsimus

- 18 Komisjon meenutab, et 9. märtsi 1978. aasta otsuses kohtuasjas 106/77: Simmenthal (EKL 1978, lk 629) otsustas Euroopa Kohus muuhulgas, et asutamislepingu ja institutsioonide vahetult kohaldatavate aktide sätete mõju liikmesriikide õigusele ei seisne ainult kõigi olemasolevate ühenduse õigusega vastuolus olevate liikmesriigi sätete *ipso iure* kohaldamatuks muutmises, vaid ka uute, ühenduse õigusnormidega kokkusobimatute riiklike õigusaktide õiguspärase koostamise takistamises. Sellest järeldab komisjon, et liikmesriigil pole mingit pädevust võtta vastu ühenduse õigusega kokkusobimatut maksusätet, nii et sellist sätet ja sellele vastavat maksukohustust tuleb käsitada olematuna.
- 19 Seda tõlgendust ei saa vastu võtta.
- 20 Tuleb rõhutada, et eespool viidatud kohtuotsuses Simmenthal uuris Euroopa Kohus eriti seda, millised tagajärjed on ühenduse õigusnormi vahetul kohaldatavusel, kui see on kokkusobimatu mõne liikmesriigi hilisema õigusnormiga. Varasemas kohtupraktikas (vt eriti 15. juuli 1964. aasta otsust kohtuasjas 6/64: Costa, EKL 1964, lk 1141) oli Euroopa Kohus juba rõhutanud, et liikmesriik ei saa anda oma õigusnormile ülimust sellega vastuolus oleva ühenduse õigusnormi suhtes ning sealjuures ei tehta vahet selle liikmesriigi varasemal ja hilisemal õigusel. Eespool viidatud kohtuotsuses Simmenthal otsustas Euroopa Kohus seega, et liikmesriigi kohus, kelle poole on tema pädevusse kuuluv asjas pöördutud, peab kohaldama ühenduse õigust tervikuna ja kaitsma õigusi, mis see üksikisikutele annab, jättes kohaldamata kõik vastuollu minna võivad liikmesriikide õigusnormid, olenemata sellest, kas need on ühenduse eeskirjast varasemad või hilisemad (eespool viidatud kohtuotsus Simmenthal, punktid 21 ja 24). Seda kohtupraktikat on korduvalt kinnitatud (vt eriti eespool viidatud kohtuotsust Debus, punkt 32; 2. augusti 1993. aasta otsust kohtuasjas C-158/91: Levy, EKL 1993, lk I-4287, punkt 9, ja 5. märtsi 1998. aasta otsust kohtuasjas C-347/96: Solred, EKL 1998, lk I-937, punkt 30).

- 21 Vastupidi komisjoni väitele ei saa eespool viidatud kohtuotsusest Simmenthal seega järeldada, et hilisema liikmesriigi õigusnormi kokkusobimatus ühenduse õigusega muudaks selle õigusnormi olematuks. Sellises olukorras peab liikmesriigi kohus hoopis jätma selle õigusnormi kohaldamata, arvestades, et see kohustus ei piira liikmesriikide pädevate kohtute õigust kohaldada riigisisese õiguskorra eri menetluste hulgast neid menetlusi, mis on kohased ühenduse õigusest üksikisikutele tulenevate õiguste kaitsmiseks (vt 4. aprilli 1968. aasta otsust kohtuasjas 34/67: Lück, EKL 1968, lk 359).
- 22 Tuleb veel küsida, kas ühenduse õigusega vastuolus oleva maksu kehtestanud liikmesriigi õigusnormi kohaldamatuks muutumisel Euroopa Kohtu otsuse tagajärjel lakkab see maks tagasiulatuvalt olemast maks ning seega kaotavad oma maksualase iseloomu ka riigi maksuhalduri ja maksukohustuslastest äriühingute vahel seoses selle maksu maksmisega tekkinud õiguslikud suhted.
- 23 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt selgitab ja täpsustab tõlgendus, mille Euroopa Kohus talle asutamislepingu artikliga 177 antud pädevust kasutades ühenduse õigusnormile annab, selle sätte tähendust ja ulatust, nagu seda peab või oleks pidanud mõistma ja kohaldama alates selle jõustumisest. Sellest järeldub, et kohus võib kohaldada ja peab kohaldama õigusnormi selles tõlgenduses ka õigussuhetele, mis on tekkinud enne eelotsusetaotlust, kui peale selle on täidetud nimetatud normi kohaldamise pädevusega kohtutele hagi esitamise tingimused (27. märtsi 1980. aasta otsus kohtuasjas 61/79: Amministrazione delle Finanze dello Stato vs. Denkavit italiana, EKL 1980, lk 1205, punkt 16, ja 2. detsembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-188/95: Fantask jt vs. Industriministeriet, EKL 1997, lk I-6783, punkt 37).
- 24 Sellesama kohtupraktika kohaselt täiendab õigus tagasi saada maks, mis on võetud ühenduse õiguse vastaselt, isikutele ühenduse õigusega antud õigusi, nagu neid tõlgendab Euroopa Kohus, ja on nende tagajärg. Liikmesriik on seega põhimõtteliselt kohustatud ühenduse õiguse vastaselt võetud maksu tagasi maksuma (eespool viidatud kohtuotsus Fantask jt, punkt 38).
- 25 Seda valdkonda reguleeriva ühenduse õiguse puudumisel saab see tagastamine toimuda üksnes liikmesriikide eri õigusaktidega kehtestatud materiaalsetel ja menetluslikel tingimustel, pidades siiski silmas, et need tingimused ei oleks ebasoodsamad kui samalaadsete liikmesriigi õigusel põhinevate nõuete puhul ega muudaks ühenduse õiguskorraga antud õiguste kasutamist sisuliselt võimatuks ega ülemäära raskeks (vt eriti 14. detsembri 1995. aasta otsust kohtuasjas C-312/93: Peterbroeck, EKL 1995, lk I-4599, punkt 12, ja 8. veebruari 1996. aasta otsust kohtuasjas C-212/94: FMC jt, EKL 1996, lk I-389, punkt 71).
- 26 Niisiis peab liikmesriigi kohus täitma ühenduse õiguse vastaselt võetud riikliku maksu tagastamise tagamise kohustuse vastavalt selle liikmesriigi õigusnormidele, pidades silmas neid kaht Euroopa Kohtu praktikas kehtestatud tingimust. Järelikult kuulub kohaldatavate tagastamistingimuste kindlaksmääramine ning sellest tulenev liikmesriigi maksuhalduri ja selle riigi äriühingute vahel asjaomase maksu tasumisel tekkinud õiguslike suhete määratlemine liikmesriigi õiguse kohaldamisalasse.
- 27 Tuleb muide meenutada, et nagu Euroopa Kohus hiljuti otsustas, ei keela ühenduse õigus põhimõtteliselt seda, et liikmesriigi õigusaktid sisaldaksid lisaks üksikisikute vahel alusetult makstud summade tagastamise nõuete üldisele aegumistähtajale ka eritingimusi maksude ja lõivude vaidlustamisega seotud kaebuste ja hagide jaoks (15. septembri

1998. aasta otsus kohtuasjas C-231/96: Edis vs. Ministero delle Finanze, EKL 1998, lk I-4951, punkt 37, ja kohtuasjas C-260/96: Ministero delle Finanze vs. Spac, EKL 1998, lk I-4997, punkt 21).

- 28 See Euroopa Kohtu tunnustatud õigus kohaldada ühenduse õigusega vastuolus olevateks tunnustatud maksude ja lõivude tagastamise suhtes niisuguseid eritingimusi kaotaks aga igasuguse mõju, kui riikliku maksu ja ühenduse õiguse vastuolu tulemusel lakkaks see maks olemast maks ning seega kaotaksid oma maksualase iseloomu ka riigi maksuhalduri ja maksukohustuslaste vahel seoses kõnealuse maksu tasumisega tekkinud õiguslikud suhted, nagu väidab komisjon.
- 29 Seega tuleb esitatud küsimusele vastata, et liikmesriigi kohtu kohustus jätta kohaldamata liikmesriigi õigusnormid, millega on kehtestatud ühenduse õigusega vastuolus olev maks, tähendab, et see kohus peab selle maksu tagastamise nõuded põhimõtteliselt rahuldama. Tagastamine tuleb tagada selle liikmesriigi õigusnormide kohaselt, tingimusel, et need normid ei oleks ebasoodsamad kui samalaadsete liikmesriigi õigusel põhinevate nõuete puhul ega muudaks ühenduse õiguskorraga antud õiguste kasutamist sisuliselt võimatuks ega ülemäära raskeks. Kui tekib vajadus määratleda uuesti õiguslikud suhted, mis on tekkinud liikmesriigi maksuhalduri ja selle riigi äriühingute vahel riikliku maksu tasumise tõttu, mis on seejärel tunnustatud ühenduse õigusega vastuolus olevaks, kuulub ka see määratlemine liikmesriigi õiguse kohaldamisalasse.

Kohtukulud

- 30 Euroopa Kohtule märkusi esitanud Itaalia valitsuse, Prantsuse valitsuse ja Ühendkuningriigi valitsuse ning komisjoni kohtukulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse see kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates Pretura circondariale di Roma 17. detsembri 1996. aasta määrustega esitatud küsimusele, otsustab:

Liikmesriigi kohtu kohustus jätta kohaldamata liikmesriigi õigusnormid, millega on kehtestatud ühenduse õigusega vastuolus olev maks, tähendab, et see kohus peab selle maksu tagastamise nõuded põhimõtteliselt rahuldama. Tagastamine tuleb tagada selle liikmesriigi õigusnormide kohaselt, tingimusel, et need normid ei oleks ebasoodsamad kui samalaadsete liikmesriigi õigusel põhinevate nõuete puhul ega muudaks ühenduse õiguskorraga antud õiguste kasutamist sisuliselt võimatuks ega ülemäära raskeks. Kui tekib vajadus määratleda uuesti õiguslikud suhted, mis on tekkinud liikmesriigi maksuhalduri ja selle riigi äriühingute vahel riikliku maksu tasumise tõttu, mis on seejärel tunnustatud ühenduse õigusega vastuolus olevaks, kuulub ka see määratlemine liikmesriigi õiguse kohaldamisalasse.

Rodríguez Iglesias

Kapteyn

Puissochet

Hirsch

Jann

Mancini

Moitinho de Almeida

Gulmann

Murray

Edward

Ragnemalm

Sevón

Wathelet

Schintgen

Ioannu

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 22. oktoobril 1998.

Kohtusekretär

President

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias